

andre Statsembedsmænd. Men naar de Herrer ville acceptere dette, ville de i mange Tilfælde faae ud, at det er ret gode Lønninger, vi byde. Spørg en juridisk Kandidat, som kan gaa til 40 Aar, før han naaer et Embede paa 1—2.000 Rdl., hvorledes hans Stilling som Embedsaspirant og Embedsmænd har været, spørg de øvrige universitetsdannede Mænd, f. Ex. dem, der ere ansatte ved Undervisningsvæsenet, Adjunkterne, der have tjent i 15 Aar for at naae 2.000 Kr., og som have en Uddannelse, der ofte har kostet dem mere Arbejde og et bedre Hoved, end mange theologiske Kandidater have behøvet for at blive Præster. Jeg vil altsaa sige, at jeg hæveder fuldt ud den Sætning, og jeg er villig til at tage Konsekventerne af en rolig Overveelse deraf. Hvad vi byde andre Embedsmænd under lige Forberedelse og i lige Stilling, maa vi ogsaa unde vore Præster, men nogen særlig Forret med Hensyn til det Tidelige, forekommer mig ikke kan gøres, gjaeldende fra Præsternes Side, idet de indtage en Stilling, som ganske vist fra Oprindelsen af stillede sig paa et andet Forhold til Sølvs og Gulds end det, der kræver stor Løn, og navnlig gjælder min Indsigelse, naar der er søgt at reducere til saa godt som Intet Betydningen af det foreslaaede Jordtilliggende. Det glæder mig isørigt, at den ærede sidste Læser her har gjort opmærksom paa, at alle Faktorer have været enige om at anse disse to Ddr. Hartkorn som passende Tilliggende for en Præstegaard, og det er altsaa Noget, som ikke i den Forstand er et Stridspunkt. Dette Jordtilliggende er over det Dobbelte af, hvad Skolelæreren, selv de allervarmeste, have ment at kunne tillægge en Skolelærer som en væsentligere Del af hans Indtægter, de ere ogsaa Mennesker. (En Stemme: De behøve ikke at holde Heste). Det skal jeg strax komme til. Men jeg fortsætter: De maa klæde sig hæderligt, anstændigt, endogsaa efter Instruxen, og medens i Reglen Præster og Degne have mange Børn, tror jeg dog, at Lærerne have flest. Naar man nu siger, at de ikke behøve at høre, ja, saa kan det gjerne være sandt, men derfor er det ikke saa, at de behøve mindre at komme ud blandt Sognets Beboere end Præsten; jeg er tilbøjelig til at antage, at en nidkjer Lærer har oftere Grunde ud til Sognets Beboere i Embedsgjæring, end Præsten har eller tager sig B. Holm: Det Sidste især.). Det ærede Medlem siger: det Sidste især; men det gaar jeg ikke ind paa; jeg gaar ikke ind paa, at Præsterne have saa lidt Grunde ud til endel af Beboerne som Læreren, der daglig har med Ungdommen at gjøre og ofte bemærker Et og Andet, som, naar han er nidkjer, nødvendiggjør en personlig Samtale med dem, i hvis Tjeneste han staar. Det er naturligtvis, fordi han tager en lavere Examen, at han kan gaa, naar Præsten hører — det mener vel det ærede Medlem for Kjertemindet (N. Andersens) nærmest. Det skal jeg nu ikke indlade mig

paa at bedømme; men jeg tror dog ikke, at det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgreds (Lund) har Ret, naar han mener, at Pensionerne vilde blive saa meget større, naar Præsterne gif. Jeg vil antage, at, hvis vi sidende Medlemmer af Samfundet tage os paa at gaa noget mere, end vi gjøre, kunde vi maaste haabe et noget længere Liv end nu. Men derved henviser jeg ikke Præsterne enten til Dette eller Hint; jeg gjør ingen Fordring til Præsterne i den borgerlige Institution, vi kalde Folkekirken; men jeg siger ogsaa, at Ingen kan paa Grund af sit geistlige Embede stille høiere Fordringer, end verdslige Embedsmænd kunne det; thi jeg erkjender, at Folkekirken er en borgerlig Institution, og det kan ikke hjælpe at strue den op til at blive noget Andet. Lønningerne kunne vi altsaa tale nærmere om; men jeg tror dog, at det er fuldt ud uberettiget at sige, at de 16 Ddr. Land med de 2 Heste ikke haave nogen Betydning. Jeg har set det blive anslaaet til en Nettoindtægt af 500 Kr., og jeg er tilbøjelig til at antage, at der efter de nuværende Priser vilde kunne naas fra 16 til 20.000 Kr. for en saadan Eiendom, hvilket, hvis vi solgte den, altsaa vilde være lig med en Indtægt af ca. 800 Kr. Skulde det altsaa nu fra alle Sider være ønskeligt, at Præsten beholdt sin Bolig og afstod dette Jordstykke, saa er jeg tilbøjelig til at tro, at vi godt kunne staa os ved at give Præsten et rundeligt Tillæg for denne Afstaaelse. Jeg tror, at det er en meget uforstiglig Betydning om Dyrningen af disse Jorder, thi hvad kommer man da ikke til at dømme om vore Medborgeres Stilling i Almindelighed omkring i Landet? Ero de Herrer, at alle de, som ernære sig af Landbrug, have 16 Ddr. Land eller 2 Ddr. Hartkorn i Gjennemsnit? Saare langt fra, ja ikke engang Halvdelen; og det er endda hele deres Erhverv. Lage vi de 377.000 Ddr. Hartkorn og drage alle Landets Sædegaarde og større Gaarde derfra, saa ville vi tilvise ikke faae 1 D. Land ud for hver Mand, som lever paa Landet, og saa siger man, at det, som disse Folk vilde være indertlig glade over at have at leve af som selvstændigt Erhverv, kun er Lidt for en Mand, som lever blandt Bønder paa Landet, og som endda begynder med 800 Rdl. ved Siden af. Jeg indrømmer, at Præsterne bør have det saaledes, at de kunne anskaffe sig de Bøger, som de ønske, skjøndt de jo nok ville kunne hjælpe sig noget med Væseforeninger og beslige. Med Hensyn til denne Slags Ting tror jeg, at man bør indkomme dem paa Grund af deres Stilling, hvad jeg ogsaa tror, man vil, og jeg tror ogsaa, at der bør tages noget Hensyn til, at Præstegaardene have nedærvet en gammel Forpligtelse til at være gjæstfrie Gjem. Dette er Tilfældet i høi Grad, ja maaste i en altsfor høi Grad. Det har Traditionen ført med sig; der er hundredevis af Rejsende, som velsigne disse frie Gæstgiversteder, som Dan-